

KANIN HOITO JA KÄSITTELY

Tämä ohje on Eettisen Eläinkaupan sertifikaattiliikkeen jakama lemmikkieläimen hoito- ja käsittelyohje. Tässä ohjeessa kuvataan kanin tärkeimmät hoito-ohjeet. Laajempien hoito-ohjeiden hankkiminen tuoreista alan lehdistä ja kirjallisuudesta tai luotettavilta, esimerkiksi lajijyhdistysten ylläpitäjiltä nettisivustoilta on suositeltavaa. Kaikkeen tietoon tule kuitenkin suhtautua kriittisesti.

Elinikä ja aikuiskoko

Kanin keskimääräinen elinikä on 5-6 vuotta. Pienikokoiset rodut elävät keskimäärin pitempään, jopa reilusti yli 10 vuotta. Jättirodut ovat lyhytikäisempiä ja voivat elää vähemmän kuin 5 vuotta. Kanin aikuiskoko vaihtelee rodusta riippuen alle kilosta jopa kahteentoista kiloon.

Sukukypsyyssikä

Kani tulee sukukypsäksi rodusta riippuen 12-14 viikon iässä. Eri sukupuolet tulee erottaa ennen sukukypsyyssikää vahinkopoikueiden välttämiseksi.

Naaras on liian nuori astutettavaksi ennen viiden kuukauden ikää. Ensisynnytyksen on tapahduttava ennen 18 kuukauden ikää.

Sosiaaliset vaatimukset

Luonnossa kanit asuvat yhdyskunnissa, joissa on paljon tilaa väistää korkeampiarvoista yksilöä. Voidakseen hyvin kani tarvitsee paljon tilaa, mielellään vähintään yhden huoneen. Tällöin kanit myös sopeutuvat todennäköisemmin elämään keskenään.

Kanin luonnollisin elinkumppani on toista sukupuolta oleva kani. Yhdessä kasvaneet naaraskanit saattavat tulla toimeen keskenään - eivät kuitenkaan aina. Aikuisena yhdistetyt kanit eivät sopeudu toisiinsa. Kuitenkin aikuinen kastroidu uros sopeutuu useimmiten elämään naaraspoikasen kanssa.

Keskenään pidettävillä kaneilla ei saa olla suurta kokoeroa.

Mikäli kaneilla esiintyy tappelua tai esimerkiksi puremajalkiä, ne on erotettava toisistaan välittömästi ja pysyvästi esim. väliseinällä tai siirtämällä kanit eri huoneisiin. Yksin pidettävällä kanilla tulee olla hajua- ja kuuloyhteys lajitovereihin.

Jos tahdot yhdistää toisilleen vieraat poikaset, pyydä asiaa koskeva ohje kauppiaalta.

Kania ei saa pitää samassa asumuksessa muunlajisten eläinten kanssa.

Kanin pitopaikka ja tilavaatimukset

Kanin pitopaikka ei saa olla suorassa auringonvalossa tai lämpöpatterin lähellä eikä vedossa, esimerkiksi ikkunan luona. Häkkiä voidaan nostaa hieman lattianrajasta ylöspäin (esimerkiksi 5 cm) tai laittaa häkin alle vetoa estävä matto.

Suosituslämpötila 16-20 °C, eli selvästi normaalia huoneenlämpöä alhaisempi. Kani kestää hyvin myös viileämpää ja sen asuttaminen onnistuu jopa 10-asteisissa kuivissa tiloissa. Sisätiloissa asunut kani tulee totuttaa viileämpiin tiloihin vähitellen. Lämpötila ei saa koskaan nousta korkeammaksi kuin 26 °C, koska kani saa herkästi lämpöhalvauksen tätä korkeammassa lämpötilassa.

Huoneilman suositeltava kosteus 40-60 %.

Valo-hämärärytmi 14/10-16/8 h.

Kani ei ole häkkieläin, vaan sitä tulee pitää vapaana huonetilassa. Kani liikkuu luonnostaan loikkimalla, mihin ei ole mahdollisuuksia suuressakaan häkissä. Lisäksi riittävä mahdollisuus liikkua suojaa kania ummetukselta ja monilta muilta suolisto-ongelmilta. Kanihuoneessa tulee olla runsaasti piilopaikkoja ja korkeammalla sijaitsevia tasoja, joille kani voi hypätä tarkkailemaan ympäristöään.

Kani on luonnostaan kaivautuva eläin. Kotioloissa kaivautumismahdollisuuksia voidaan korvata tarjoamalla kanille kolomaisia piilopaikkoja, tunneleita ja mattoja.

Myös käymälälaatikoita tulee olla tarjolla. Kani oppii helposti sisäsiistiksi, jolloin huoneessa/huoneistossa vapaana liikkuminen ei aiheuta ylimääräistä sotkua. Ihmisen on huolehdittava siitä, että kanin ympäristö on turvallinen. Sähköjohdot on nostettava kanin ulottumattomiin tai suojattava muulla tavoin kanin hampailta. Kani ei saa myöskään päästä nakertamaan huonekasveja, koska monet näistä ovat myrkyllisiä kanille.

Vaikka kaneja pidetään pääosin vapaana, huoneessa tulee kuitenkin olla tilava häkki, joka toimii eläimille lepo- ja turvapaikkana ja johon ne voi tarvittaessa sulkea. Kaneja voidaan pitää väliaikaisesti häkkiin suljettuna esimerkiksi huoneen siivouksen tai eläimen sairauden aikana. On suositeltavaa, että kaneja pidetään vapaina erityisesti öisin, jolloin ne ovat aktiivisimmillaan.

2-3 kg:n painoiselle kanille häkin pohjapinta-alan tulee olla vähintään 0,7 m² esim. 70 x 100 cm. Häkin korkeuden tulee olla vähintään 50 cm. Tätä suuremmille kaneille häkissä tulee olla lisää pohjapinta-alaa vähintään 0,2 m² kutakin alkavaa painokiloa kohti. Esimerkiksi 3-4 kilon painoisen kanin häkin pohjapinta-alan tulee olla vähintään 0,9 m² (90 x 100 cm). Kahdelle kanille tarkoitettu häkin pohjapinta-alan tulee olla vähintään 1,5 kertaa yhdelle kanille tarkoitettu koko.

Mitä suurempi kani on rodultaan, sitä suurempi häkki sille tulee tarjota. Mikäli tehdastekoisista häkeistä ei löydy riittävän suurta kokoa, voi häkin koota mm. kompostiverkkokehikoista tai tehdä itse puusta/minkkiverkosta. Häkin tulisi olla mieluiten edestä avattava, koska kani vaistomaisesti säikkyi ylhäältä lähestyvää liikettä.

Poikaset pidetään häkissä noin 2 kuukauden ikään asti. Tätä ennen ne ovat vielä liian arvaamattomia käyttäytymiseltään. Kun poikasten fyysiset kyvyt ovat kehittyneet ja niiden käyttäytyminen on tasoittunut, niitä voidaan alkaa pitää aikuisten tavoin jatkuvasti vapaana.

Kanilla tulee olla häkissä niin paljon tilaa, että se voi ojentautua suoraksi, kurkottaa suorana ylöspäin sekä liikkua normaalisti, eli loikkimalla. Kani on kurkotteleva eläin, joten myös häkin korkeudella on merkitystä kanin hyvinvoinnille. Pesälaatikko ei saa viedä enempää kuin 1/3 häkin pohjan pinta-alasta. Häkissä tulee olla suojapaikkoja ja lisäksi liikkumatilaa. Yhden suojapaikoista, esim. pesälaatikon, tulee olla niin suuri, että kaikki kanit mahtuvat siihen yhtäaikaan. Pesälaatikon tai katoksen/hyllyn tulee olla tasainen ja niin tukeva, että se kestää kanin painon. Kanille tulee tarjota virikkeitä, kuten puunoksia, olkia ja tunneleita (esim. pahviputkia).

Kanilla tulee olla jatkuvasti saatavilla kuivaa heinää. Heinä toimii paitsi ravintona myös virikkeenä ja turvallisuuden tunteen lisääjänä. Lisäksi se on hyväksi ruoansulatukselle ja hampaille.

Kuivikkeet

Kuivikkeeksi käy kutterinpuru, lehtipuuhake tai muu pehmeä, pölyämätön ja imukykyinen kuivikemateriaali. Sahajauho ei sovellu kuivikkeeksi hienojakoisuutensa vuoksi. Hienojakoinen pöly voi tunkeutua hengitysteihin ja tukkia suun ja sieraimet. Kuiviketta on suotavaa olla paksu kerros, jotta kani voi kaivaa sitä. Kuivikkeet on vaihdettava niin usein, etteivät ne rupea haisemaan. Haju on merkki haitallisen korkeasta ammoniakkipitoisuudesta, mikä vaurioittaa kanin hengityselimistöä ja altistaa sitä sairauksille, esimerkiksi hengitystieinfektioille. Lisäksi kosteat kuivikkeet tarjoavat hyvän kasvualustan mikrobeille. Kanin lepopaikan, esim. pesälaatikon, kuivikkeet voidaan tarvittaessa vaihtaa useammin.

Kanin asumus puhdistetaan pääsääntöisesti vedellä. Jos pesuainetta kuitenkin käytetään, sen tulee olla mieto ja hajustamatonta. Pesuaine tulee huuhdella huolellisesti pois.

Ruokinta

Kani on kasvinsyöjä, jonka ruokailuajat keskittyvät pääosin aamu- ja iltahämärään. Kani syö kuitenkin myös pitkin päivää. On huomattava, että kani ei kestä paastoa. Jo kahdentoista tunnin paasto voi johtaa vakaviin suolisto-ongelmiin ja kuolemaan. Tämän vuoksi kanilla on oltava jatkuvasti tarjolla sen pääravintoa, hyvälaatuista kuivaa heinää sekä hyvälaatuista, kaneille tarkoitettuja pellettejä. Lisäksi on suositeltavaa antaa päivittäin lajille sopivaa yrttisekoitusta ja

pieniä määriä jyviä. Kanin tulee saada päivittäin monipuolisesti ja vaihdellen hyvälaatuista tuoreravintoa, kuten vihanneksia, juureksia, tummia salaatteja (romain-salaatti, rucola) ja yrttejä (esim. tilli, basilika, persilja, salvia). Kesällä kanille voi tarjota ruohoa, voikukanlehtiä ym. myrkyttömiä kasveja, aluksi pieninä annoksina, jotta välttyttäisiin suolisto-ongelmilta.

Kanilla on avojuuriset hampaat, jotka kasvavat jatkuvasti. Tämän vuoksi kani tarvitsee jyrstävää, esimerkiksi kuivattua täysjyväleipää tai näkkileipää ja lehtipuiden oksia.

Kanin suolisto on herkkä muutoksille, joten totuttaminen uuteen ruokaan, esimerkiksi pellettimerkin vaihtaminen, on tehtävä vähitellen lisäämällä uutta ruokaa aluksi vanhan ruoan sekaan. Sekä tuoreravinnon että heinän tulee olla hyvälaatuista. Homeinen heinä tai pilaantuneet vihannekset aiheuttavat herkästi suolisto-ongelmia. Palkokasvit eivät sovellu kanille. Myös kaalin ja lantun suhteen tulee olla varovainen. Tuoreravintoa tarjotaan kerralla pieniä määriä, jottei kanin ruoansulatus mene sekaisin.

Kanilla tulee olla jatkuvasti saatavilla vettä. Vesi vaihdetaan ja vesipullo tai vesikuppi puhdistetaan päivittäin. Vesipullon toimivuus tulee varmistaa päivittäin. Ruokakuppi puhdistetaan vedellä vähintään kerran viikossa, tarvittaessa useammin.

Kanilla on tavallisten ulostepapanoiden ohella pehmeämpiä vitamiinipitoisia umpisuolipapanoita. Nämä kani syö yleensä suoraan peräaukon suulta. Papanoiden syöminen on kanin hyvinvoinnin kannalta olennaista eikä sitä tule estää. Tällä tavoin kani saa mm. tarvitsemiaan B- ja K-vitamiineja. Tavalliset, kovat ulostepapanat kani jättää syömättä.

Kanin totuttaminen uuteen kotiin

Kani laitetaan uudessa kodissa sille varattuun häkkiin. Ensimmäisenä iltana kanin kannattaa antaa olla rauhassa ja antaa sen tutustua uuteen ympäristöön itsenäisesti. Seuraavana päivänä voi laittaa käden häkkiin ja antaa kanille mahdollisuus tulla nuuskimaan kättä. Kaniin voi koskea ja sitä voi houkutella ottamaan makupaloja kädestä. Parin päivän kuluttua kanin voi ottaa varovaisesti syliin. Tutustumisen on kuitenkin aina edettävä kanin ehdoilla. Tottumattoman käsittelijän on hyvä istua lattialla kania pidellessään, jotta kani ei mahdollisen vahingon käydessä putoa korkealta.

Kanin voi päästää vapaaksi huoneeseen, eläimestä riippuen, viimeistään parin viikon kuluttua siitä, kun se on kunnolla tottunut uuteen kotiin.

Tuoreruoan antamista kannattaa välttää muutaman ensimmäisen päivän aikana antaa, jotta se ei aiheuta kanille ripulia yhdessä siirtostressin kanssa. Kun on kyse poikasista, kannattaa varmistaa, ettei juomapullo ole liian korkealla.

Käsittely

Kani on hämäreälin, joka on aktiivisimmillaan aamu- ja iltahämärissä. Kanin häkissä on oltava suojainen, hämärä nukkumapaikka, esimerkiksi pesälaatikko. Nukkuvan kanin häiritsemistä tulee välttää. Säännöllisestä vuorokausirytmistä on huolehdittava valaistuksen vaihtelun avulla.

Kani vahingoittuu herkästi, jos sitä käsitellään varomattomasti. Tämän vuoksi pienten lasten ei tule käsitellä kania ilman aikuisen valvontaa. On tärkeää, ettei kani pääse säikähtäessään tai rimpuillessaan potkimaan takajaloillaan. Kanin lanneranka vaurioituu herkästi, jolloin takajalat saattavat pahimmassa tapauksessa halvaantua. Mikäli kani rimpuilee voimakkaasti, se on syytä laskea nopeasti maahan tai pöydälle.

Kania käsitellään rauhallisin, hellävaraisin mutta varmoin ottein. Kania lähestytään rauhallisin liikkein suoraan edestäpäin. Nopea liike ylhäältä tai sivulta voi säikäyttää kanin. On varottava, ettei kani pääse putoamaan säikähtäessään.

Kania nostetaan molemmin käsin, yhdellä kädellä etujalkojen alta rintakehästä tukien, toisella kädellä takapuolesta nostaen, siten että kanin selkäpuoli on käsittelijän vartaloa vasten. Kanin

takajalat jätetään nostettaessa roikkumaan vapaana.

Kania ei saa nostaa niskanahasta, koska tämä aiheuttaa kanille nahanalaisia vaurioita.

Kania kannetaan käsivarrella siten, että kanin pää on kantajan kainalossa. Toisella kädellä pidetään tukevasti kiinni niskasta, mahdollisimman läheltä korvien tyveä. Näin kannettaessa kani on luontaisessa asennossaan ja sillä on ”maata jalkojensa alla”, mikä saa sen tuntemaan olonsa turvallisesti. Korvien tyvestä pitämällä varmistetaan, ettei kani pääse putoamaan, vaikka se säikähtäisi ja syöksähtäisi yllättäen liikkeelle.

Vaihtoehtoisesti kania voidaan kantaa siten, että sen jalat ovat kantajan vartaloa vasten, yhdellä kädellä takapuolta ja toisella kädellä niskaa tukien. Kannettaessa on varmistettava, ettei kani pääse putoamaan. Jos kani rimpuilee, kantaja voi asettaa sen pään kainaloonsa tai ottaa tukevan otteen kanin korvien tyvestä.

Kani pyritään palauttamaan häkkiinsä takapuoli edellä. Nähdessään asumuksensa kani saattaa ryhtyä rimpuilemaan tai yrittää hypätä siihen liian kaukaa, jolloin on vaara että se vahingoittuu tai raapii käsittelijäänsä.

Kania ei tule jahdata kiinni otettaessa. On tärkeää, että kani tuntee olonsa turvallisesti, kun sitä käsitellään. Voimakas stressi tai pelko voi aiheuttaa kanin sydämen pysähtymisen. Kantavan kanin nostamista tulee välttää kantoajan viimeisellä kolmanneksella.

Jos kani on sairas tai sillä on kipuja tai se tuntee itsensä uhatuksi, se voi purra käsittelijäänsä niin kovaa, että iho rikkoontuu. Kättä ei tällöin saa ravistaa irti, vaan on odotettava rauhallisesti, että kani päästää otteensa. Mikäli kani pääsee rimpuilemaan sylissä voimakkaasti, se saattaa vahingoittaa ihmistä kynsillään.

Kanin hampaiden, turkin ja kynsien hoito

Kanin hampaat kasvavat jatkuvasti, joten se tarvitsee hampaita kuluttavaa ravintoa. Kani tulee totuttaa säännölliseen hampaiden tarkastukseen. On tarkkailtava, etteivät hampaat kasva liikaa, halkeile tai ettei niiden taakse tai väliin ole jäänyt ruokaa jumiin. Hampaiden liikakasvu voi pahimmillaan estää syömisen. Etu- ja poskihampaiden kunto on tarkistettava välittömästi, mikäli kanilla on syömisvaikeuksia. On huomattava, että ylikasvaneet poskihampaat pystyy havaitsemaan vain eläinlääkäri.

Kanin kynnet tulee leikata säännöllisesti noin joka toinen kuukausi.

Kani puhdistaa itse korvansa, joten niitä ei normaalisti ole tarpeen puhdistaa.

Kanin turkkia voi harjata karvanlähtöaikana. Pitkäkarvaisten kanien turkki selvitetään käsin tai harjataan tarpeen mukaan, jotta se pysyy takuttomana. Angoraturkkisten kanien turkki tulee leikata kolmen kuukauden välein.

Terve eläin huolehtii itse turkkinsa puhtaudesta. Rasvoittunut turkki voidaan kuitenkin tarvittaessa pestä lämpimällä vedellä ja eläimille tarkoitettulla shampooilla. Pesun jälkeen kani kuivataan huolellisesti pyyhkeeseen.

Kania ei tule pestä tarpeettomasti. Liika pesuaineiden käyttö vaurioittaa kanin ihon mikrobitasapainoa ja saattaa johtaa ihon puolustusmekanismien heikentymiseen ja esimerkiksi ihotauteihin. Likaantuneet alueet - esimerkiksi takapuoli ja vatsa ripulin yhteydessä tai mikäli kanin makuupaikka on jäänyt puhdistamatta - pyritään puhdistamaan pyyhkimällä kostealla.

Terveys

Kanin vointi tulee tarkistaa päivittäin. Kani pyrkii salaamaan sairautensa, joten jos kani vaikuttaa apaattiselta tai ei syö tai liiku normaalisti, se on viettävä välittömästi pieneläimiin erikoistuneelle eläinlääkärille. Hätätilanteiden varalta eläinlääkärin yhteystiedot tulee selvittää jo eläimen hankkimisen yhteydessä.

On huomattava, että kani ei kestä paastoa. Jo kahdentoista tunnin paasto voi johtaa vakaviin suolisto-ongelmiin ja kuolemaan. Tämän vuoksi kania on ryhdyttävä ruokkimaan ruiskulla suoraan suuhun muutaman tunnin välein, mieluiten eläinlääkärin ohjeiden mukaan, heti kun syömättömyys havaitaan. Suoliston terveen mikroflooran ylläpitämiseksi ravintosuspensioon tulee lisätä terveen eläimen ulostepapanoita.

Voimakas stressi tai pelko esimerkiksi kiinni otettaessa tai käsiteltäessä voi aiheuttaa kanin sydämen pysähtymisen.